

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

LAUSUNTO LOMITUSPALVELULAIN UUDISTAMISEN ENSIMMÄISEN VAIHEEN LAKIMUUTOSEHDOTUKSISTA

MTK-Etelä-Pohjanmaa kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitykseen maatalousyrittäjien lomituspalvelulain, turkistuottajien lomituspalvelusta annetun lain, poronhoitajien sijaisavusta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta. Keskitymme lausunnossamme maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muutoksiin.

Hallituksen esitys lomituspalvelulain muutoksista on iso kokonaisuus. Lomituspalvelulain uudistuksen ensimmäisen vaiheen tarkoituksena oli muuttaa lakia EU:n maatalousalan valtioneuvoston päätöstyöstä. Nyt ensimmäisen vaiheen lakimuutokseen on myös sisällytetty useita säädösehdotuksia, jotka vaikuttavat niin palvelun käyttäjiin kuin tarjoajiinkin. Ehdotettujen lakimuutosten alkaminen kesken vuotta 2023 toisi suuria haasteita lomituspalveluyksiköille.

MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että lomituspalvelulain uudistuksessa tulee edetä alkuperäisen suunnitelman mukaisesti ja toteuttaa ensimmäisessä vaiheessa vain EU:n vaatimat välttämättömät muutokset. Toisen vaiheen uudistuksille tulee varata riittävä valmistelu-aika.

MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää esityksessä myönteisenä osa-aikaisten karjatalouden harjoittajien mahdollisuutta saada vuosilomaa ja perushintaista sijaisapua. Myös YEL-eläkevakuutettujen karjataloutta harjoittavien tilojen valinnan vapaus lomituspalveluja hankkiessa on positiivinen asia, kuten myös itse järjestetyn lomituksen korvauksen korotus ja mahdollisuus sijaisapuun osittaisen työkyvyn alentumisen takia.

Pidämme tärkeänä myös esitettyä sijaisavun myöntämistä maanpuolustuksen vuoksi. Se antaa yrittäjille mahdollisuuden lähteä kertausharjoituksiin tai vapaaehtoiselle maanpuolustuskurssille.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ei tue lakiesityksessä olevaa kotieläinyksikkörajan nostoa. Myös pienemmät tilat ovat osaltaan turvaamassa suomalaista ruokaturvaa. Hallituksen esitys kotieläinyksikköiden nostosta voisi johtaa pahimmassa tapauksessa lomituspalveluiden ulkopuolelle jäävien tilojen kotieläintuotannon lopettamiseen. Pienemmät tilat ovat usein sekatiiloja, joissa harjoitetaan kotieläintalouden rinnalla jotakin muuta tuotantoa, ja yhdessä ne muodostavat tilalle kohtuullisen tulon, mutta eivät yksinään. Myös eläinmäärän vaihtelut voivat olla suuriakin peräkkäisinä vuosina. Koemme, että kotieläinyksikkörajan nostaminen asettaisi pienemmät karjataloutta harjoittavat tilat, erityisesti emolehmä- ja lammastilat, kohtuuttomaan tilanteeseen eläinmäärän noston suhteen. Monilla lypsykarjasta luopuneilla tiloilla on siirrytty emolehmätuotantoon, jossa eläimiä on tarkoitus lisätä omien emolehmien vasikoista, mikä on hidas prosessi.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ei pidä samanaikaisesti pidettävien vuosilomapäivien korotusta tarpeellisenä. Jos tuntirajoja nostetaan, tämä voi johtaa siihen, että yksi lomittaja ei selviä kunnolla tilan töistä. Yksin työskentely on myös työturvallisuusseikka.

Lakiesityksessä ehdotetaan sovellettavaksi 3 tunnin vähimmäistyöaikavaatimusta. MTK-Etelä-Pohjanmaa katsoo, että muutos voi johtaa tulkintaongelmiin. Esitämme, että vähimmäistyöaika säilytetään ennallaan.

Pidämme ongelmallisena kotieläinten hallintaoikeuden tulkintaa. Tiloilla, joissa puoliset hoitavat yhtenevillä työpanoksilla karjanhoitotyöt, mutta vain toisella on tilan eläimien hallintaoikeus, on vaarana, että tilanteissa, joissa hallintaoikeuden omaava joutuu työkyvyttömyyden vuoksi kuntoutustuelle, voisi se viedä toiselta karjanhoitotöihin osallistuvalla oikeuden lomituspalveluihin.

Esityksessä ehdotetaan myös lomittajien yötyön poistamista. Emme kannata esitystä. Ehdotamme, että tiloilla olisi edelleenkin perustellusti mahdollisuus sopia lomitussyksikön kanssa työajoista tarpeen mukaan.

MTK-Etelä-Pohjanmaa pitää myönteisenä esitystä alle 3-vuotiaan lapsen hoitamisen mahdollistavasta sijaisavun korotuksen poistamisesta. Lainsäädäntöön täytyisi sisällyttää kuitenkin muitakin perhevapaita koskevia muutoksia. Näitä olisivat muun muassa sijaisapupäivien määrän nostaminen 100 päivästä 200 päivään, kun alle 3-vuotias lapsi hoidetaan kotona. Myös omaishoitajille sijaisavun myöntäminen olisi ensiarvoisen tärkeää.

Säännösehdotus, joka koskee sijaisavun tarveharkintaa, tuo tuntimääräisen työvelvoitteen toiselle yrittäjälle sekä lomitushallinnolle velvoitteen selvittää tilan yksityistalouden asioita, jotta sitä voidaan soveltaa. MTK-Etelä-Pohjanmaa ehdottaa, että tarveharkinta säilytetään nykyisen mukaisena.

Sijaisapumaksun laiminlyöminen takia tilan muiden yrittäjien vastuu hoitaa maksuvelvoite on kohtuuton. Koska lomituspalvelu on henkilökohtainen työhyvinvointipalvelu, ei ole perustelua säilyttää sitä koskevaa takaisinperintää toisen yrittäjän vastuulle.

Kohtuullistamisperiaate olisi säilytettävä nykyisen lain mukaisena. Takaisinperinnän koron laskenta alkaisi uudessa esityksessä siitä hetkestä, kun lomituspalvelua on käytetty. Tämä voisi johtaa kohtuuttomaan korkolaskuun varsinkin, jos takaisinperintää tehtävä päätös tehdään vasta pitkän ajan päästä itse tapahtuneesta väärin perustein myönnetystä lomituksesta.

Riina Kaistila, järjestöagrologi
Yrjö Ojaniemi, toiminnanjohtaja
MTK-Etelä-Pohjanmaa